

[Albertsen.]

præsteret arbejde her i landet, og den samme ret kræver vi for dansk arbejdskraft, der eventuelt har været beskæftiget i et andet fællesmarkedsland. Derfor er det en logisk konsekvens, og derfor ender det med, at hr. Kurt Brauers parti og alle øvrige partier vil stemme for disse principper, når vi får disse forslag til anden og tredje behandling efter at have fået den nødvendige tekniske afklaring i socialudvalget. Jeg synes, det har været en udmærket debat, og jeg glæder mig til resultatet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om dagpenge ved sygdom og fødsel.

(Lovforslaget (nr. 207) findes i tillæg A. sp. 7297, fremsættelsen i tiden sp. 3653).

Første næstformand (Grete Hækkerup): Sammen med denne sag foretages de under punkterne 10-15 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde. (Ophævelse af regler om dagpenge m. m.).

(Lovforslaget (nr. 208) findes i tillæg A. sp. 7353, fremsættelsen i tiden sp. 3653).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m. fl. (Ophævelse af regler om dagpenge m. m.).

(Lovforslaget (nr. 209) findes i tillæg A. sp. 7267, fremsættelsen i tiden sp. 3653).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiebetydelser. (Barseldagpenge).

(Lovforslaget (nr. 210) findes i tillæg A. sp. 7281, fremsættelsen i tiden sp. 3653).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Kommunens adgang til at rejse sag om tilkendelse af pension).

(Lovforslaget (nr. 211) findes i tillæg A. sp. 7295, fremsættelsen i tiden sp. 3653).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om invalidepension. (Kommunens adgang til at rejse sag om tilkendelse af pension).

(Lovforslaget (nr. 212) findes i tillæg A. sp. 7347, fremsættelsen i tiden sp. 3654).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Kommunens adgang til at rejse sag om tilkendelse af pension).

(Lovforslaget (nr. 213) findes i tillæg A. sp. 7351, fremsættelsen i tiden sp. 3654).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Finn Christensen: Ved første behandling af de foreliggende 7 lovforslag, som tilsammen udgør socialministerens forslag til en dagpengereform, vil jeg gerne give udtryk for, at vi i socialdemokratiet betragter denne dagpengereform som et af efterkrigstidens største socialpolitiske fremskridt. På samme tid som lovforslagene er en naturlig afrunding af 16 års udvikling inden for dagpengeområdet, er de også et afgørende brud med stadig eksisterende uretfærdigheder inden for dette område. Som socialministeren selv siger det i sin fremsættelsestale, er vi nu så nær ved en ligestilling mellem de forskellige befolkningsgrupper, hvad enten det drejer sig om arbejdsudygtighed i forbindelse med sygdom, ulykke eller barsel, at vi med rette kan sige, at der fremover snarere vil blive tale om justeringer af beløbsstørrelser end om ændringer i de grundlæggende principper. Inden jeg går over til en gennemgang af de principper, der ligger til grund for dag-

[Finn Christensen.]

pengereformforslaget, vil jeg gerne kaste et tilbageblik over den hidtidige udvikling på dette område.

I virkeligheden skal vi helt tilbage til overenskomstsituationen i 1956, hvor den første spøde begyndelse til en sygelønsordning så dagens lys. Midt i en hektisk overenskomstsituation, hvor strejker allerede var udbrudt, blev der fremsat et mæglingsforslag, som indeholdt nogle meget vage bestemmelser om indførelsen af en sygelønsordning. Ja, mæglingsforslaget omtalte ikke engang konkret, hvad indholdet af en sådan sygelønsordning skulle være, men blot en bestemmelse om, at et udvalg hurtigst muligt skulle undersøge, på hvilken måde man kunne gennemføre en sådan sygelønsordning. Der er ingen grund til at gå i detaljer med hændelsesforløbet fra dengang, men måske som et kuriosum bør det nævnes, at der ligesom er en slags dramatisk iscenesættelse ved denne første behandling, da det i morgen er 16 års dagen for mæglingsforslagets forkastelse i sin tid. Men forkastelse af mæglingsforslaget eller ikke, en sygelønsordning kom der ud af det. Den gav dengang 14 kr. om dagen for mænd, 9 kr. om dagen for kvinder og 6 kr. om dagen for unge under 18 år. Samtidig indeholdt forslaget en bestemmelse om en 6 dages karenstid og en varighed for udbetalingen af sygedagpenge på i alt 13 uger.

Før denne sygelønsordning kom til verden, havde der været mulighed for at sikre sig sygedagpenge via sit medlemskab af sygekassen, og 85 pct. af medlemmerne havde dengang sikret sig et dagpengebeløb på 40 øre om dagen, mens resten af medlemmerne havde sikret sig det dengang maksimale beløb på 6 kr.

Som vi kan se af udviklingen, var fagbevægelsen løftestang for gennemførelsen af den sygelønsordning, som gennem årene er blevet forbedret ved regulering af satser og bestemmelser. Det er ikke første gang, vi har set, at lønmodtagerorganisationerne igennem deres overenskomster har været løftestang for sociale forbedringer på det ene og det andet område, som senere er blevet til forbedringer, der er kommet til at gælde for hele befolkningen, og jeg tror heller ikke, det er sidste gang. Vi vil også i fremtiden se,

at fremstød på arbejdsmarkedet via overenskomsterne vil føre noget sådant med sig.

Det sidste initiativ i forbindelse med en forbedring af den nuværende ordning blev taget af socialministeren ved fremsættelsen af lovforslaget om en ændring af dækningsprocenten fra 80 til 90 pct. og en forhøjelse af maksimumsbeløbene fra de nuværende 67 kr. til 106 kr. om dagen. Når dette lovforslag forhåbentlig bliver vedtaget, vil det således kunne ses, at der på ca. 16 år er sket en udvikling fra en dagpengesats på 40 øre om dagen for de fleste lønmodtagere til en dagpengesats på maksimalt 106 kr. Det er selv inflation og prisstigninger taget i betragtning en ganske kraftig forbedring af denne for mange lønmodtagere vigtige sociale ordning.

Selve den dagpengereform, som vi har til behandling i dag, tager sit udgangspunkt i socialreformkommissionens første betænkning fra november 1969 og har som forudsætning loven om en almindelig sygeforsikring, der blev vedtaget i 1971, og som forudsætter administrationen af denne dagpengereform overflyttet til kommunerne samtidig med afviklingen af sygekasserne. Som en konsekvens heraf fremsatte den forrige regering et lovforslag om dagpenge ved sygdom, tilskadekomst eller fødsel. Forslaget blev imidlertid ikke færdigbehandlet, men den forrige regerings lovforslag byggede på de tre hovedprincipper, som socialreformkommissionen opstillede, og som også er udgangspunktet for de foreliggende lovforslag.

Den nye dagpengeordning omfatter hele den erhvervsaktive del af befolkningen og ydelser efter de samme regler, uanset om årsagen til indtægtstab skyldes sygdom, en ulykke på arbejdspladsen eller fødsel. Samtidig indrettes ydelserne således fremover, at de i højere grad, end tilfældet er i dag, kommer til at svare til den enkeltes mistede indtægt, altså man går nu mere og mere over til at arbejde efter indkomstbortfaldsprincippet.

Ved første behandling af VKR-regeringens lovforslag sidste år gjorde socialdemokratiets ordfører nogle kritiske bemærkninger om det dengang fremsatte lovforslag, bl. a. kritiserede han størrelsen af dagpengeydelserne. Men som allerede omtalt har socialministeren taget konsekvensen heraf og

[Finn Christensen.]

fremSAT det tidligere nævnte lovforslag om en forhøjelse af dækningsgraden samt en forhøjelse af maksimumsbeløbet. Samtidig kritiserede socialdemokratiets ordfører VKR-forslagets opretholdelse af karensdagene, idet man i VKR-regeringens forslag stadig væk bibeholdt 3 af de nuværende 6 karensdage. Det er derfor med stor tilfredshed, at jeg i dag kan konstatere, at socialministeren har været ganske konsekvent på dette punkt og afskaffet samtlige 6 karensdage, således at der er skabt en væsentlig forbedring i retning af ens regler ved sygdom, ulykke, fødsel og arbejdsløshed, ligesom der herigennem er opnået en større ligestilling mellem almindelige lønmodtagere, funktionærer og tjenestemænd. Der har i alt for mange år her i landet været et skel imellem, om man var ansat på funktionærbasis eller tjenestemandsbasis, eller man var almindelig lønarbejder, når det drejede sig om disse dagpengeordninger, og jeg er godt tilfreds og synes, det er et vældigt fremskridt, at vi nu er kommet så langt, at dagpenge i de her nævnte tilfælde udbetales fra første dag.

Den nuværende sygelønsordning giver kun ret til sygedagpenge i et år, men efter lovforslaget afskaffes denne varighedsbegrænsning, og jeg anser det for at være en forbedring for de langvarigt syge, der, som loven er indrettet i dag, må overgå til en lavere forsorgshjælp efter et år. Jeg finder, at det er en rimelig ordning, der er foreslået, når man har indført en bestemmelse om, at kommunerne hver tredje måned skal tage den enkeltes sag op til vurdering for at se, om dagpengene skal fortsætte, eller om der skal ske en overgang til anden form for hjælp eller en eventuel pensionsydelse. Det er i god overensstemmelse med hele den socialpolitiske tankegang vedrørende den opsøgende virksomhed, hvor vi altså her slår fast, at man følger den enkelte og hver tredje måned tager sagen op til fornyet behandling.

En vigtig nyskabelse i forhold til den eksisterende sygelønsordning er den i lovforslaget nævnte arbejdsgiverperiode på 5 uger. Det vil sige, at arbejdsgiveren har pligt til at yde dagpenge under alle sygefravær i indtil 5 uger, hvis han da ikke i forvejen skal yde fuld løn i denne periode til f. eks. en funktionær eller tjenestemand. Efter denne

5 ugers periode overgår dagpengebetalingen til kommunens socialforvaltning. Jeg vil gerne her understrege, at der også her er tale om en forskel fra det tidligere VKR-forslag til de nuværende lovforslag, da man i det tidligere fremsatte forslag fra sidste år opererede med en arbejdsgiverperiode på 2 uger. Arbejdsgiverperioden betyder, at den almindelige lønmodtager under sygdom bliver stillet over for arbejdsgiveren på næsten tilsvarende måde som funktionæren, og der vil være mulighed for at supplere denne ordning med en aftale om, at arbejdsgiveren giver fuld løn i perioden i stedet for dagpenge.

Foruden denne meget vigtige nydannelse indeholder selve ordningen også en administrativ lettelse, idet den enkelte arbejdsgiver skal afholde udgiften til dagpengene i arbejdsgiverperioden. Der skal ikke som foreslået i VKR-forslaget betales et kontant arbejdsgiverbidrag på 1 pct. af den samlede lønsum. Denne nyordning afløser således arbejdsgivernes ørebidrag til dagpengefonden og forsikringspræmier til den del af den lovpligtige ulykkesforsikring, som vedrører dagpenge. Jeg anser det for at være en stor administrativ lettelse. Vi bliver tit her i folketinget kritiseret for, at de love, vi gennemfører, kræver uforholdsmæssig megen administration. Ved at udvide arbejdsgiverperioden til 5 uger mener jeg at man har taget den form for kritik til efterretning. Herved undgår man en meget overvældende administration, fordi langt de fleste sygdomstilfælde i virkeligheden er afsluttet inden for en 5 ugers periode.

De arbejdsgivere, som måtte ønske at frigøre sig for risikoen i arbejdsgiverperioden, kan dog efter lovforslagene gøre dette mod at betale et bidrag, som fastsættes sådan, at det fuldt ud dækker omkostningerne ved, at kommunernes socialudvalg overtager forpligtelsen fra den første sygedag, også administrationsomkostningerne. Jeg synes, det er rimeligt at give de arbejdsgivere, som mener sig lidt usikre på, om de kan klare en sådan 5 ugers arbejdsgiverperiode, mulighed for at forsikre sig mod den risiko, der her er til stede. Det er en ordning, som ikke mindst de mindre arbejdsgivere vil have god gavn af. I VKR-regeringens lovforslag var der kun åbnet mulighed for, at mindre arbejdsgivere kunne benytte sig af en sådan

[Finn Christensen.]

forsikring imod denne risiko, men her gives der altså i bred almindelighed en mulighed for at forsikre sig mod denne risiko, og jeg finder, at det er en rimelig ordning.

Da lovforslagene, som tidligere nævnt, omfatter hele den erhvervsaktive del af befolkningen, indebærer dette, at også funktionærer og tjenestemænd får ret til dagpenge. Til gengæld vil ordningen virke som en forsikring for arbejdsgiveren, som får ret til den ansattes dagpenge efter 5 ugers sygdom, så længe han yder sygeløn. Jeg vil gerne, for at der ikke skal være nogen misforståelse i dette spørgsmål, gøre opmærksom på, at der er altså ikke tale om, at funktionærer og tjenestemænd, der allerede er sikret løn under sygdom, oven i denne skal have dagpenge, men det er deres arbejdsgivere, der får en erstatning, der bliver berettiget til at modtage de dagpenge, som de pågældende funktionærer eller tjenestemænd ellers ville være berettiget til. Jeg mener, at dette betyder en øget tryghed i ansættelsen for funktionærer, som i dag ved langvarig sygdom ofte løber en risiko for at blive afskediget og derefter vil være uden nogen form for sikring efter de nugældende regler.

Selvstændige erhvervsdrivende vil automatisk få ret til dagpenge fra kommunen efter en ventetid på 5 uger. De kan dog sikre sig dagpenge fra den første sygedag mod at betale et frivilligt bidrag. Dette er efter min mening en meget vigtig forbedring for denne gruppe, som i dag kun kan opnå dagpenge gennem en frivillig ordning. Der er ingen tvivl om, at denne automatiske ret til at få dagpenge efter 5 ugers sygdom for selvstændige erhvervsdrivende vil være en vældig social forbedring og her igen ikke mindst for de mindre næringsdrivende, for de mindre erhvervsdrivende.

Også medhjælpende hustruer vil automatisk få ret til dagpenge efter 5 ugers sygdom i forhold til den indtægt, som ved mandens skatteberegning anses for indtjent af hustruen.

Endelig kommer ordningen til også at omfatte hjemmearbejdende husmødre og mænd for den sags skyld, selv om jeg ikke her skal bruge udtrykket husmænd. Disse vil gennem en frivillig ordning kunne sikre sig en begrænset dagpengehjælp efter en

ventetid på 1 uge. I virkeligheden er der her tale om, at man fortsætter en ordning, der allerede eksisterer i dag, men at man afskaffer kønsdiskriminationen, om jeg så må sige, med modsat fortegn, idet man giver hjemmearbejdende mænd en mulighed på lige fod med, hvad hjemmearbejdende husmødre tidligere har haft.

Jeg har prøvet på at trække hovedlinjerne op og principperne frem, som ligger til grund for de foreliggende lovforslag. Det er sådan, at der selvfølgelig er en lang række detaljer i et sådan stort lovkompleks, som den begrænsede tid ved første behandling ikke tillader at gå nærmere ind på, men som må tages op under udvalgsarbejdet, men indledningsvis karakteriserede jeg lovforslagene som et af efterkrigstidens største sociale fremskridt, og derfor melder spørgsmålet sig: hvad koster det?

For arbejdsgivernes vedkommende drejer det sig om en nettomerudgift på ca. 100 mill. kr. Kommunernes udbetaling af dagpenge er beregnet til 1.620 mill. kr. om året. De samlede merudgifter i forbindelse med forbedringerne i ydelserne i og efter arbejdsperioden beregnes til i alt ca. 870 mill. kr., forbedringerne i ydelserne, som er forudsat i forbindelse med forhøjelsen af dækningsprocenten fra 80 til 90, og ikke mindst afskaffelsen af karensdagene og de forbedringer i ydelsen, der ligger i at udstrække personkredsen til at omfatte hele den erhvervsaktive del af befolkningen.

Det foreslås, at der til dækning af udgifterne opkræves et bidrag på 1 pct. af skalaindkomsten. Dette bidrag skal afløse ørebidraget for lønmodtagerne på 9½ øre pr. time. Sammen med bidraget for frivilligt forsikrede skønnes dette egetbidrag at indbringe ca. 730 mill. kr. årlig, og da som nævnt bidraget på 1 pct. skal opkræves ikke bare af de lønmodtagere, der i dag giver ørebidrag til dagpengeordningen, men skal omfatte samtlige skatteydere, er det beregnet, at kun ca. 250 mill. kr. af de i alt 730 mill. kr., der vil komme ind ved dette egetbidrag, stammer fra lønmodtagere, fra lønarbejdere i den klassiske forstand.

For det offentlige, der skal dække resten af udgifterne på ca. 890 mill. kr. årlig, bliver der i forhold til den nuværende ordning en merudgift på ca. 200 mill. kr. Herfra

[Finn Christensen.]

skal dog trækkes ca. 50 mill. kr., som spares, da det offentlige hidtil har afholdt en del udgifter efter forsorsloven.

Prisen for gennemførelsen af denne reform, som er et stort skridt på vejen frem imod en ligestilling af de enkelte befolkningsgrupper, er som tidligere nævnt 870 mill. kr. Jeg mener, at gennemførelsen af dette lighedsprincip rigeligt er prisen værd, og skal derfor på det varmeste anbefale lovforslagene til vedtagelse.

Simonsen: Dagpengereformen er af socialministeren i den offentlige debat blevet betegnet som et af de største sociale fremskridt siden Steinckes socialreform. Man bør nok i sandhedens navn føje til „og den dyreste“. Vi har efterhånden diskuteret denne problematik omkring dagpenge til hele befolkningen mange gange her i folketinget, først og fremmest i forbindelse med redegørelsesdebatten i foråret 1970, i forbindelse med socialministerens lovforslag i 1971, og endelig når forskellige selvstændige forslag fra socialdemokratiets gyldne oppositionsperiode var fremme til debat. Disse debatter har efter vor opfattelse afspejlet en vilje til her i folketinget at nå frem til et dagpengesystem, der omfatter hele befolkningen, men de har efter vor mening tillige vist, at et er struktur, noget andet er det økonomiske indhold i strukturen. Alene den udgiftsmæssige forskel mellem den tidligere socialministers lovforslag og de lovforslag, vi her behandler, understreger det, jeg tænker på.

Når vi skal se på de økonomiske realiteter, er det vist også vigtigt at nævne, at flere af dagpengedebatterne, som vi har haft her i tinget, løb af stablen, inden perspektivplanredegørelsen fremkom og indgik i den offentlige debat. De dystre prognoser, som vi så i perspektivplanredegørelsen, kan selv sagt ikke undgå også at øve indflydelse på den stilling, som vi må have til en så omfattende reform, som tilfældet er her, og til spørgsmålet om, hvor hurtigt man er i

stand til at gennemføre den i dens yderste konsekvens.

Når man ser på alle bestræbelserne for øjeblikket på at sænke de offentlige budgetter, kan det måske virke lidt stærkt, at vi her kaster et lovforslag ind af et økonomisk omfang som dette. Når regeringen fremsætter mange forskellige udgiftkrævende lovforslag og samtidig beder os om støtte til en række nedskæringer, er det, som om logikken begynder at svinde lidt ind. Under alle omstændigheder giver det os i hvert fald ikke en rimelig mulighed for at foretage den prioritering af de forskellige områder, som vi finder nødvendig.

Lad mig fastslå med det samme, at vi prioriterer en dagpengereform meget højt. Derfor ville det være enkelt blot i denne situation at sige ja til dagpengereformen. Men føler vi et ansvar for den økonomiske situation — og det gør vi — må vi også udtale vor utilfredshed med, at regeringen tager munden så fuld, som tilfældet er her. Forslagene er simpelt hen for ambitiøse. Den aktuelle økonomiske situation er årsagen til, at man ikke kan gå så langt, som ministeren gør det her. Man kunne passende føje til — jeg tror, det vil være meget karakteristisk for den situation, vi befinder os i: træd varsomt, thi scenen er skrå.

I mine kommentarer her under første behandling vil jeg prøve ligesom at dele sagen op i to hovedafsnit, nemlig spørgsmålet om vor stillingtagen til den strukturelle side, selve ideen i en dagpengereform, og på den anden side spørgsmålet om, hvor meget der er mulighed for at skaffe midler til i den nuværende situation.

Hvad strukturen angår, skal det siges, at de lovforslag, som den nye socialminister har fremsat, ikke er blevet dårligere, tværtimod. Der skal gives den ros, som det er rimeligt at give. Jeg synes, der, hvad strukturen angår, er forbedringer i forhold til de systemer, vi har arbejdet med under de tidligere debatter. Her tænker jeg primært på, at erhvervslivets bidrag til dagpengeydelse i al almindelighed nu er konverteret

[Simonsen.]

helt til en såkaldt arbejdsgiverperiode. Jeg tænker også på, at samtlige virksomheder nu får mulighed for at forsikre sig gennem dagpengefonden, såfremt man føler, at den 5 uger lange periode for deres specielle brancheområde vil være for hård en belastning og et for farligt projekt at sige ja til. Jeg synes, begge dele er forbedringer i forhold til det, vi tidligere har diskuteret.

Men jeg vil gerne føje til i forbindelse med spørgsmålet om at kunne forsikre sig gennem dagpengefonden, at det havde nok været rart, hvis vi i disse lovforslag havde haft fastsat en procent for, hvad man skulle betale i forsikringsbidrag til dagpengefonden, såfremt man ønskede at lægge byrden derover og gå ind i den kollektive sikring. Det fremgår, så vidt jeg kan bedømme, hverken af lovforslagene eller af bemærkningerne, hvad man anslår et sådant bidrag til, og det må i hvert fald være en nødvendighed at få dette tal fremskaffet, for at man overhovedet er i stand til at vurdere, hvilken af de to løsninger man skal vælge. Jeg fristes til at tro, at det, der måske er den dybere årsag til, at dette tal ikke er fremkommet, er, at det i virkeligheden er lidt uoverskueligt at slå helt fast, hvor meget denne reform koster.

Vi opererer jo ud fra en situation, hvor vi på sygedagpengenes område, altså det mest udgiftkrævende område, i dag har 6 karensdage. Ministeren ønsker at fjerne samtlige karensdage, og så må man selvfølgelig prøve at beregne sig frem til, hvad det koster, men vi har ikke noget reelt vurderingsgrundlag. Når vi til gengæld ser på, hvad konsekvensen har været af sådanne systemer i Norge og Sverige, må vi vel nok sige, at de har givet en tendens til væsentligt flere fraværsdage på virksomhederne, og derfor er det vor opfattelse, at reformen ikke kan holdes inden for de rammer, der er skitseret i ministerens lovforslag, men jeg håber, at vi i udvalget kan få en chance for at komme dybere ind og nå frem til at fastsætte en procent, så man ved, hvad det er, man skal betale, hvis man vælger forsikringsvejen.

Må jeg sige om personkredsen, at vi i de tidligere debatter herom har gjort det helt klart, at vi er indstillet på en dagpenge-reform, som omfatter hele befolkningen.

Det følger af den almindelige indstilling, vi har til løsningen af disse problemer. Men jeg kan alligevel ikke afholde mig fra nogle bemærkninger om, at der nok vil være visse grupper i dette samfund, der, når reformen er så ambitiøs på nuværende tidspunkt, som tilfældet er, vil stille spørgsmålstegn ved rigtigheden af, at også de i fremtiden skal være omfattet af denne reform. Her tænker jeg på de to grupper, som i dag har løn under sygdom, nemlig tjenestemændene og funktionærerne. Nu gjorde hr. Finn Christensen meget korrekt opmærksom på i forbindelse med sin gennemgang af forslagene, at man selvfølgelig ikke som funktionær og tjenestemand vil få dagpenge oven i den løn, som man i forvejen er overenskomstsikret for. Det er klart, at dette er væsentligt at få slået fast. Men det var måske i og for sig væsentligere at få slået fast, at man ud over den sikring, man har i dag, skal til at bidrage med 1 pct. af skalaindkomsten til en bedre ordning for de øvrige grupper i samfundet. Nu vel, ministeren kan hævde, at der selvfølgelig skal være ens muligheder for alle, men dertil vil jeg sige, at så enkelt tror jeg ikke vi kan gøre disse ting op. Hvis vi nemlig ser på funktionærens mulighed for at få løn under sygdom, har vi nok lov til at sige, at den mulighed betaler han i og for sig også for gennem den aflønning, han kan opnå i sin virksomhed. Meget store dele af funktionærgruppen har betalt gennem deres aflønning for at få fuld løn under sygdom. Men nu går man ind på et princip, hvorefter man påligner dem en ekstra procent, som de skal betale til andre, til trods for at de allerede selv betaler noget, og derfor må man alligevel sætte spørgsmålstegn ved det.

Jeg skal blankt indrømme, at jeg for denne gruppes som for tjenestemandsgru-p-p-nes vedkommende er mere kølig med hensyn til, om de skal omfattes af reformen med de ordninger, de har. Det spørgsmål, man nemlig også må stille i denne forbindelse, er: hvad vil det f. eks. for tjenestemændene — og jeg tror, det specielt vil gøre sig gældende for tjenestemændenes vedkommende — medføre af krav om lønkom-pen-sation i fremtiden? Det er naturligvis udgifter, som ikke tages med ved et lovforslag som dette, men det er i hvert fald noget, vi må tage med ind i vurderingen, når vi skal anlægge en

[Simonsen.]

samfundsøkonomisk betragtning. Jeg er bange for, at der vil opstå krav om at få denne udgift refunderet. Det er også, som om den ekstra overvægt, ministeren nu har givet reformen, bevirker, at dette spørgsmål bliver mere relevant. Den tidligere socialministers forslag gik på 1/2 pct. bidrag, men nu er det pludselig på grund af de høje ambitioner, ministeren har, røget op på 1 pct., altså fordoblet. I og med, at man er røget op på denne ene procent, opstår efter min mening den problematik, jeg her har gjort rede for, og som gør, at man i virkeligheden må sætte spørgsmålstegn ved, om det er rigtigt, at funktionærer og tjenestemænd skal omfattes.

Hvad selve maksimumsbeløbene og 90 pct.s loftet angår, skal jeg ikke gå ind i en nærmere diskussion. Den har vi jo haft i forbindelse med første fase af dagpengeforhøjelserne, oven i købet en meget livlig og interessant diskussion om betimeligheden af at forhøje disse satser. Nu gik diskussionen jo på tidspunktet 1. april 1972 og ikke 1973, som det er tilfældet her. Vi har gennem vor tidligere diskussion af dagpenge-reformen givet tilslutning til under alle omstændigheder for 1973 at forhøje maksimumsbeløbene, men dog ikke i det omfang, som ministeren har foreslået i første fase. Her mener jeg også at vi må stille spørgsmålet, om det ikke var rimeligt, ministeren tænkte sig om endnu en gang, inden hun gennemførte de store forhøjelser af dagpengene og 90 pct.s loftet, for at give os mulighed for at nå frem til enighed om en dagpenge-reform, som var knap så ambitiøs. Vælger ministeren vejen at gennemføre de satser, der opereres med i første fase, på nuværende tidspunkt, har hun, så vidt jeg kan se, forskertset mange af chancerne for, at vi i folketinget uanset vore intentioner kan nå frem til enighed om gennemførelsen af en dagpenge-reform.

Jeg har efterhånden mange gange brugt udtrykket „for højt ambitionsniveau“, og en af de ting, jeg i særdeleshed tænker på, når jeg bruger dette udtryk, er selvsagt karensdagens bortfald. Den tidligere minister opererede med en nedsættelse af karensdagene fra 6 til 3. Vi kan selvfølgelig alle sammen hurtigt blive enige om, at det eks-

sterende system, hvor man efter 21 dage får fuld kompensation, er et tåbeligt system, som giver adgang til misbrug. Vi kan også være enige om, at vi, efterhånden som der bliver økonomisk mulighed for det i samfundet, skal nedsætte antallet af karensdage. Men det behøver ikke at medføre, at ministeren med det samme skal gå fra 6 dage og ned på 0 dage, for vi ved jo alle godt, at det, der koster de fleste penge i denne dagpengereform, er karensdagens bortfald. Vi ved også, at det, der gør det næsten umuligt at overskue de fulde økonomiske konsekvenser, er karensdagens bortfald. Derfor havde det nok været klogt, hvis ministeren havde valgt at tage det trinvis og prøve at nedsætte karensdagene. Vi skal jo ikke løse alle vore problemer i 1972. Vi lever forhåbentlig endnu nogle år, hvor vi kan forbedre tingene ud fra de erfaringer, vi har fået, således at vi ved, hvad det er, vi siger ja til. Vi føler faktisk ikke, at vi i dag fuldstændig har overblik over, hvad de økonomiske konsekvenser kan blive af det.

Nu ved jeg godt, at det ikke er særlig god latin at tale om, at 0 karensdage kan give anledning til misbrug. Men jeg tror nu, det er vigtigt i vore almindelige debatter her i folketinget at forsøge at være lidt ærlige over for hinanden. Mon ikke selv socialministeren må give ret i, at 0 karensdage selvfølgelig giver anledning til, at flere mennesker bliver hjemme? Der kan fremsættes mange fornuftige argumenter om, at nogle mennesker før i tiden ikke har haft råd til at blive hjemme, hvor de efter reformen kan blive hjemme og blive helbredt. Det er sundt og smukt og rigtigt, og hvis tilværelsen var lige så god og rigtig, var det i og for sig let at løse problemerne. Den side af problemet vil vi selvsagt meget gerne være med til at løse. Men jeg tror altså ikke, man kan se bort fra, at 0-karensdage vil medføre væsentligt flere fraværsdage. Vi har jo set gennem det sidste 1 1/2 års tid, hvordan sygedageantallet i det hele taget er steget her i samfundet, og det er vel sådan set som en konsekvens af hele vor stigende velstand, hvor man i højere grad kan tillade sig at sige: nå ja, men en dag fra eller til spiller ikke nogen rolle, for vi klarer os alligevel. Når man nu kan få op til 106 kr. pr. dag, bliver denne fristelse væsentligt større, så selv om det

[Simonsen.]

ikke er god latin, mener jeg, vi må være så ærlige og realistiske over for hinanden, at vi spørger: er det nu rigtigt, det, vi gør her?

Ministeren kan selvfølgelig over for min argumentation om udgifterne sige: nå ja, men byrden med eventuelt flere dagpenge-dage i starten, end vi havde regnet med, bliver arbejdsgivernes, fordi arbejdsgiverne overtager de første 5 uger; det er ikke statsbudgettet, der bliver belastet. Det er selvfølgelig korrekt, men jeg vil gerne føje til i denne forbindelse, at her er det ikke et spørgsmål om, hvem der skal betale. Her er det et spørgsmål om, hvilken belastning man lægger på produktionen i samfundet som helhed. Viser det sig, at mine påstande her er rigtige, kan det ikke undgå at føre til en forhøjelse af omkostningsniveauet som helhed, der kommer til at skade hver enkelt.

Det kan heller ikke undgås, at man kommer ind i diskussionen om, hvorvidt det er rigtigt at kræve alle disse penge op og få højere trækprocenter af den grund med det resultat, at interessen for at arbejde bliver mindre. Man kan sige, at disse ting bider i og for sig selv i halen, og derfor betragter vi afskaffelsen af karensdagene som helhed som urealistisk på nuværende tidspunkt.

Jeg kunne også godt tænke mig at høre i forbindelse med arbejdsgiverperioden, hvorvidt Dansk Arbejdsgiverforening har erklæret sig enig i, at man kan dække de 5 uger. Jeg har givet udtryk for i min indledning her i dag, at jeg synes, princippet er korrekt. Men det kunne være interessant at få set lidt nærmere på, om man mener, at de 5 uger svarer til det bidrag, som man på nuværende tidspunkt betaler på anden måde.

Må jeg sige om de fremskridt, som jeg har nævnt der er en del af, at noget af det, vi betragter som væsentligt, er, at grupper, der i dag ikke er omfattet af dagpengeordningerne, bl. a. selvstændige erhvervsdrivende, nu bliver omfattet af reformen. Jeg mener også, det er vigtigt, at vi kommer frem til et system, hvorefter man giver de månedslønnede kompensation i form af dagpenge. Det vil for funktionærområdet selvsagt betyde en vis sikring. Det, man så må diskutere, er, om det giver så megen sikring, at man vil betale den procent, jeg var inde på før. Det er en anden situation. Men under alle omstændigheder må man

sige, at det giver en større tryghed i ansættelsen for funktionærerne, fordi arbejdsgiveren får en kompensation for noget af lønnen, når den pågældende funktionær er syg.

Endelig vil jeg føje til, at det helt centrale i denne reform som helhed, når man ser på strukturen, vel er at nå frem til ensartede satser for sygdom, ulykke og barsel, således at der ikke er forskel, alt efter hvordan den sociale situation opstår for den enkelte borger. Det er et mål, som vi også er meget interesseret i at forfølge.

Må jeg endvidere spørge ministeren, inden jeg forlader det strukturelle, hvilke tanker ministeren gør sig om skattetræk af dagpengene. Så vidt jeg har kunnet se, er det ikke anført i bemærkningerne, om man ønsker at nå frem til det fulde skattetræk med den rigtige trækprocent, eller man skal have et system i retning af det, man anvender på arbejdsløshedsforsikringsområdet. Det er jo en sag, som vi har drøftet under tidligere dagpengedebatter, og man har dengang givet udtryk for, at der var mulighed for at nå frem til gennem edb-system at afkræve den fulde skat med det samme. Det betragter jeg som en meget væsentlig ting, og jeg håber, ministeren er indstillet på at køre et sådant system igennem.

Ser vi på udgiftsberegningerne, må vi naturligvis også, når vi skal vurdere reformen som helhed, medtage de 230 mill. kr., som kommer ved forhøjelsen af maksimumsbeløbene og 90 pct.s loftet. Jeg indrømmer blankt, at når man ser på ministerens fremsættelse og hører hr. Finn Christensens ordførertale her i dag, ser det meget smukt ud med hensyn til, hvad det koster, for det er noget med et par hundrede millioner kroner ekstra for det offentlige og så en procent ekstra af skalaindkomsten. Men hvis man begynder at lægge alle disse forskellige enkeltheder sammen, vil man i hvert fald efter min regnebog — og jeg vil gerne korrigeres, hvis det er forkert — nå frem til, at i første fase, som ikke er endeligt vedtaget her i folketinget endnu, vil denne forbedring komme til at koste samfundet totalt 1 milliard kr. Det er nu ikke helt pebernødder, når vi samtidig tager i betragtning, hvordan vi på alle mulige andre områder jager efter besparelser, så vi kan holde statsbudgettet i ave.

[Simonsen.]

Det er givet, at vi fra 1. april 1973 skal have en ændring af administrationen af hele dagpengområdet. Det har vi forpligtet os til i og med gennemførelsen af loven om den offentlige sygesikring, og det er klart, at dette ansvar står, vi ved. Jeg vil også gerne gøre det fuldstændig klart, at vi er meget interesseret i at nå frem til en dagpenge-reform efter retningslinjer, som stort set følger dem, ministeren har været inde på. Den væsentlige undtagelse er karenstidens bortfald. Men vi er også af den opfattelse, at der på nuværende tidspunkt må ske en væsentlig begrænsning af udgifterne. Vi kan gennemføre den moderne og fornuftige struktur, lægge de penge til, som vi mener vi har råd til, og så gennemføre resten af udvidelserne, som vi i og for sig også i store træk principielt er enige om, hen ad vejen, efterhånden som de kan indpasses i den almindelige samfundsøkonomiske balance.

Ministerens har stadig væk en chance for at få bred enighed i folketinget om disse ting. Men ønsker ministeren i løbet af nogle få dage at få første fase gennemført, mener jeg ikke, der er nogen chancer for at nå frem til enig gennemførelse af dagpengereformen, uanset hvor gerne vi vil medvirke til en lang række af principperne. Derfor skal min konklusion her i dag være den, at vi kan tilslutte os de allerfleste af hovedprincipperne. Vi er af den opfattelse, at ambitionsniveauet er for højt. Vi må anvende midlerne, efterhånden som der er økonomisk mulighed derfor, og derfor vil vi henstille til socialministeren at udskyde reformens gennemførelse, såfremt ministeren ønsker at få de andre satser og 90 pct.s loftet gennemført nu. Det er i og for sig den eneste mulighed for, at vi kan komme ind i en fornuftig debat om en reform, som vi alle sammen kunne blive enige om.

Robert Christensen: Da jeg sad hernede for lidt siden og hørte socialdemokratiets ordfører, hr. Finn Christensen, tale om denne dagpengereform, var jeg ved at få tårer i øjnene, for det lød, som om det var et helt nyt princip og den største sociale forbedring i, jeg husker ikke hvor lang tid. Og så er sandheden dog den, at vi sidste år sidst i maj måned havde til første behandling en dagpengereform, som omfattede nøj-

agtig de samme principper. Principperne om personkredsen: at alle skal være med, principperne om, at erstatningen skal være ens, uanset om arbejdsudlygtigheden skyldes sygdom, ulykke, fødsel m. m., alt dette har vi behandlet én gang i et forslag fremsat af den forrige regering, og alt dette har jeg på mit partis vegne dengang givet tilslutning til. Derfor kan det, for ikke at forlænge debatten mere end højest nødvendigt, egentlig være nok at henvise til det, jeg sagde dengang, og i dag nøjes med at tale om de ændringer, der er i det nuværende forslag i forhold til det, vi behandlede sidste år i maj måned.

Her skal jeg først hæfte mig ved, at nu foreslås der indført en arbejdsgiverperiode på 5 uger. Det skal indrømmes, at det letter administrationen væsentligt, men det skal så samtidig huskes, at i forslaget sidste år var der den samme lettelse i administrationen, fordi dér arbejdede man med en arbejdsgiverperiode på 2 uger efter 3 karenstid. Nu får vi en arbejdsgiverperiode på 5 uger, og jeg vil gerne ligesom den forrige ordfører sige, at jeg egentlig også finder det en forbedring af forslaget fra sidste år. Kriteriet for at komme ind under arbejdsgiverperioden er, at man har været beskæftiget i 40 timer inden for de sidste uger hos denne arbejdsgiver. Her kan man nok sige, at der vel opstår nogle problemer, som jeg ikke forlanger ministeren skal svare på her i dag, men som egner sig til udvalgsarbejde. Vi har jo noget, der hedder løsarbejdere, som faktisk ikke har en arbejdsgiver. Jeg kan nok finde ud af, at disse arbejdere falder ind under socialstyrelsens erstatning, men når man indfører en 5 ugers arbejdsgiverperiode, falder arbejdsgivernes bidrag til den nuværende sygedagpengeordning bort. Vil det ikke sige, at det kan tænkes, at der bliver visse arbejdsgivere, som i fremtiden simpelt hen slipper for at bidrage til dagpengereformen?

Jeg er selvfølgelig glad for, at de små arbejdsgivere, hvis de føler risikoen for stor, kan forsikre sig for at blive fri for at bære denne 5 ugers risiko. Men jeg må minde hr. Finn Christensen om, at det samme var med i forslaget sidste år, så heller ikke det er nogen nyskabelse.

Jeg vil gerne i udvalget have undersøgt, om dette her nu i alle tilfælde er en for-

[Robert Christensen.]

bedring. Vi har jo her i samfundet noget, vi populært, måske med noget i retning af et slagord, kalder „de svage liv“. Det er visse personer, der er meget fraværende fra deres arbejdsplads på grund af hyppige sygdomsperioder. Kan man ikke tænke sig, at arbejdsgiverne vil frigøre sig for disse mennesker, før de når de 40 timer inden for perioden, så arbejdsgiveren dermed slipper for forpligtelsen?

Jeg har en bemærkning om skattetrækket af disse dagpenge. Vi har før diskuteret, om kildeskattetrækket skulle være træk efter normalt A-kort, eller om der skulle være en særlig regel, som vi kender det for arbejdsløshedsdagpengene. Herom vil jeg gerne sige, at inden for 5 ugers arbejdsgiverperioden har vi at gøre med arbejdsgivere, der er vant til at administrere kildeskatten efter et ganske normalt A-kort. Derfor vil man ikke kunne bruge den undskyldning, at de ikke vil kunne administrere kildeskatten, for når de kan administrere kildeskatten for folk, der er i arbejde hos dem, må de også kunne administrere den for dem, der har været i arbejde og skal have sygedagpenge i stedet for løn.

Så har jeg nogle bemærkninger til en anden væsentlig ændring i forhold til forslaget sidste år, nemlig fjernelsen af karensdagene. Vi foreslog opretholdt 3 karensdage uden erstatning senere, men nu skal karensdagene være nul. Der skal da gives ministeren den indrømmelse, at dette, at nogle mennesker i vort samfund har ventetid på sygedagpenge, mens andre mennesker ikke har den, selvfølgelig giver en ulige stilling over for loven, som det er givet vi ikke i det lange løb kan blive ved med at opretholde. Men der findes andre måder at skaffe lighed for loven på end ved at fjerne karensdagene for dem, der har dem. Man kunne eventuelt gå den modsatte vej, for der er vel ingen tvivl om, som hr. Simonsen prøvede at forklare os, at en fjernelse af karensdagene vil give flere sygedage. Vi har undersøgelser fra Sverige, der, så vidt jeg er orienteret, viser, at sygedagene steg stærkt med karensdagens fjernelse, i hvert fald i en periode, hvorefter meget tyder på, at man igen når det normale. Dette kunne tydes sådan, at det for karensdagene kunne være rimeligt at bruge en gradvis løsning,

dvs. gå til et mindre antal karensdage uden med det samme at gå til nul.

Jeg har også et par bemærkninger om de selvstændige. Det er rigtigt, at de selvstændige er omfattet af lovforslaget, men det var de også af lovforslaget sidste år — for øvrigt også efter en 5 ugers periode; da stod der bare 25 dage, men det forrige lovforslag arbejdede jo med 5 dages ugen i stedet for. Det er i og for sig en ligestilling, men er det dog ikke, for efter lovforslaget skal de selvstændige nu betale 1 pct. af deres skalaindkomst for at blive sikret ligesom andre mennesker efter en 25 dages venteperiode. Hvis de vil have dækning i de 25 dages venteperiode, skal de selv betale for det. Vi savner i høj grad oplysning om, hvor meget de skal betale for at komme med fra den første dag og ikke vente til efter 5 ugers perioden.

Jeg vil gerne på mit partis vegne sige, at den løsning, vi kom til sidste år, absolut var minimum for det, vi kunne godkende, og vi vil gerne i udvalgsarbejdet undersøge, om ikke solidaritetsprincippet her i samfundet kunne betinge, at de selvstændige kunne blive bedre stillet end efter lovforslaget her.

Endelig har jeg nogle bemærkninger om finansieringen af hele reformen. Det har allerede svirret med tal her fra talerstolen i dag, men jeg vil gerne sige, at ministeren har været så fiks at opstille nogle beregninger, som gør det komplet umuligt for os at finde ud af, hvad reformen egentlig koster. Nu forsvinder arbejdsgiverbidraget til dagpengene jo fuldstændigt, idet arbejdsgiverne overtager 5 ugers perioden, og derfor er det ikke til at vide, hvor stor en merudgift der bliver på dette område. Det er nu engang ikke tilfredsstillende bare at regne ud, hvordan merudgiften bliver for skatteyderne. Vi er nødt til også at have med, hvordan merudgiften bliver for det producerende erhvervsliv. Det er jo til syvende og sidst det, der skal betale det hele. Men det kan vi overhovedet ikke finde ud af. Jeg kan da godt læse, at der bliver en merudgift for skatteyderne på et sted i omegnen af 800 mill. kr. Jeg kan også godt se, at det er rigtigt, at man nok sparer nogle penge på forsorgsloven ved, at dagpengeperioden bliver ubegrænset. Men jeg kan ikke rigtig anerkende, at der kun er en mer-

[Robert Christensen.]

udgift for statskassen på en 150 mill. kr., for det er jo alt sammen efter, at 1 pct. af skalaindtægten har givet en indtægt til statskassen på godt og vel 700 mill. kr. Så må det for mig være et spørgsmål om bogholderiteknik, hvor man fører det beløb op, der kommer fra 1 pct. af skalaen, og hvor man fører det beløb op, der kommer fra vore almindelige indkomstskatter.

Der er ingen tvivl om, at dette her er en meget dyr reform, og den store udgift kommer selvfølgelig, fordi man fjerner karensdagene. Derfor vil jeg gerne sige endnu en gang: er der dog ikke nogen mulighed for at gennemføre de gode principper i loven lidt mere gradvis, så vi ikke får en voldsom stigning af udgifterne lige på én gang? Det er lidt svært at tage stilling til sådan noget, når vi samtidig skal tage stilling til besparelser. Jeg vil altså gerne spørge, om ikke vi kan få den gradvis gennemført. Jeg kan på mit partis vegne tilsige en velvillig udvalgsbehandling, men der er visse ting i lovforslaget, vi får meget svært ved at gå med til.

De øvrige lovforslag er konsekvensforslag, og dem skal jeg ikke sige noget om.

Valbak: Jeg er enig med ministeren: dagpengereformforslaget er et af de mest vidtrækkende lovinitiativer, vi i adskillige år har haft inden for de korterevarende kontantydelse. Jeg kan gå et skridt videre: det er det mest vidtrækkende i mange, mange år på området overhovedet og et af de mest betydningsfulde inden for det sociale lovområde som helhed. Rigtigt anvendt, og det vil sige anvendt sådan, at bestemmelserne kan virke efter deres hensigt, kan reformen få stor forebyggende betydning, fordi den henvender sig til dem, der bærer byrder som erhvervsaktive og som hovedansvarlige for den kommende slægts opvækst.

Forslaget hviler på tre hovedprincipper: for det første at ordningen skal omfatte hele den erhvervsaktive befolkning, for det andet at reglerne for ydelse skal være de samme, uanset om årsagen er sygdom, ulykke eller fødsel, og for det tredje at ydelserne i højere grad end nu bør tilnærmes den enkeltes mistede indtægt.

Disse principper er de samme, som socialreformkommissionens forslag i sin tid

hvilede på, og det er de samme, som lå til grund for det oplæg, vi debatterede i forsommeren sidste år på grundlag af den tidligere regerings oplæg. Mit parti gav dengang tilslutning til disse hovedprincipper, vi gav også tilslutning til hovedtrækkene i den konkrete udformning, reformforslaget fik på grundlag af hovedprincipperne.

Regeringens konkrete udmøntning af hovedprincipperne går videre end 1971-udformningen; man tager et længere skridt ud ad de samme princippers hovedvej. I 1971-oplægget foresloges af økonomiske grunde at gøre tidligere ophold, tage en pause på nogle delområder. Sagen er jo, at det, som en tidligere ordfører har sagt, ikke er pebernødder, vi beskæftiger os med i denne sag. Vi kan endda ikke nøjes med beløb i 300 mill. kr.s klassen, som nogle er forfaldet til at tro ved at læse ministerens skriftlige fremsættelse. Virkeligheden kommer tættere på de tal, jeg nu vil nævne, og som allerede har været antydnet af tidligere ordførere.

De samlede årlige udgifter til løn under sygdom og dagpenge er med de regler, der gælder endnu i dag, 1.800 mill. kr. Hvis eller når de fremsatte lovforslag fra ministeren gennemføres, bliver udgifterne 2.900 mill. kr. Et tal til: af udgifterne i dag skaffes, så vidt jeg kan se, omkring $\frac{1}{3}$ eller 600 mill. kr. over skattebilletten. Skattebilletten skal efter nyordningen klare 1,6 milliarder kr., altså 1 milliard kr. mere end i dag i denne forbindelse.

Vi er meget tilfredse med, at arbejdsgivernes bidrag efter forslaget helt og fuldt skal afgøres, skal vi sige ad naturalvejen. Vi er så meget mere tilfredse med det, som vi i uoverensstemmelse med, hvad socialreformkommissionen i sin tid besluttede sig for, alligevel i sidste års oplæg gik ind på at betrede denne vej, og, må jeg tilføje af hensyn til hr. Finn Christensen: den socialdemokratiske ordfører var meget skeptisk, da vi dengang lancerede systemet. Vi er altså dobbelt tilfreds med, at man nu er gået denne vej og har taget det yderligere skridt. Det kan vi kun rose regeringen for.

Merudgiften til den samlede indkomstoverførsel blev altså, som jeg sagde før, 1,1 milliard kr. De skridt, der er lagt til på reformens vej siden 1971-oplægget, koster så efter min regnebog rundt $\frac{1}{2}$ milliard kr.

[Valbak.]

Vi er, som jeg har antydnet det, rede til at tage medansvar for, at reformen gennemføres pr. 1. april 1973, i hvert fald naturligvis så langt som vi gav tilsagn om sidste år. Det koster ca. 600 mill. kr. i dagens prisniveau.

Men hvad er det så, ministeren foreslår at bruge yderligere 500 mill. kr. til? Først til at forhøje maksimumsbeløbet til 106 kr. om dagen, sådan at beløbet ligger på linje med dagpengene for arbejdsløse. Så vidt jeg har kunnet regne mig til, må det blive en udgift på om ved et halvt hundrede millioner kroner. For nylig havde vi her i salen forslaget om at regulere sygedagpengene allerede fra i år, sådan at de kommer op på 106 kr. om dagen på linje med arbejdsløshedsdagpengene, til første behandling, og vi gav tilslutning til det forslag. Det var hermed underforstået, at vi selvfølgelig så måtte være parat til at følge den linje op, når vi kom til dagpengereformen, med den yderligere følge, at den kommende samlende dagpengeløvs maksimumsbeløb med vor tilslutning bliver 106 kr. om dagen på grundlag af prisniveauet i dag og med indbygget automatisk regulering. Vi kan med andre ord tilslutte os, at dette yderligere skridt tages.

Resten af beløbet på den halve milliard, altså 450 mill. kr., går så til at afskaffe ventedagene og til at afskaffe varighedsbegrænsningen. Om ophævelsen af varighedsbegrænsningen kan man sige meget godt, og jeg er såmænd parat til at tro, at vi vil kunne leve uden denne begrænsning for en ret beskeden udgift. Men det må helt komme an på, om vi har et tilstrækkelig udbygget apparat til at følge tilfældene tæt op fra et tidligere tidspunkt — og ministeren ved udmærket godt, tror jeg, at der på dette punkt er anledning til at nære visse bekymringer.

Vel, 1971-forslaget gjorde ikke op med varighedsbegrænsningen i første omgang, og hvorfor? Ja, det var netop af frygt for, at vi ikke kunne klare den administrative opgave godt nok allerede fra 1973. Vi må ikke glemme én ting, nemlig at den dagpengereform, vi snakker om i dag, skal træde i kraft 1. april 1973. Det er præcis samme dato, som kommunerne debuterer i rollen som administratorer ikke blot af

den dagpengereform, vi taler om, men af sygeforsikringslovene i det hele taget. Tør vi virkelig tro, at det oven i hele det indkøringsproblem, som opstår, bliver muligt også at løse den personlige opfølgingsopgave, som ligger her, lige fra starten? Jeg ville gerne, at vi kunne gøre det, må jeg erkende, og jeg ville gerne tro det. Men det må også erkendes, at vi fra fortiden har smertelige erfaringer fra det sociale felt om nye koste, som blev sat til at feje hele kvarteret på én gang med det resultat, at den gode vilje gjorde sagen en meget dårlig tjeneste. Jeg håber, vi uden fordomme kan tale dette problem igennem i udvalget, når vi kommer så langt.

Den fuldstændige ophævelse af ventedagene er det største nye enkeltskridt. 300 mill. kr. vil det koste om året, og det spørgsmål må vi naturligvis tage med i udvalget og snakke om dér. Som grundlag for vore drøftelser i udvalget synes jeg vi bl. a. må have de overvejelser, som man gjorde sig om spørgsmålet i socialreformkommissionen. Én ting står fast: kommissionen har baseret sine overvejelser og sine forslag på undersøgelser, som er foretaget af socialforskningsinstituttet til formålet her. Det står også fast, at kommissionen ikke har ment at burde foreslå en fuldstændig ophævelse, i hvert fald ikke i første omgang. Måske var det problemer af den art, jeg talte om før, der også her spillede en helt afgørende rolle. Det står også fast, at ingen af de politiske partiers repræsentanter i kommissionen dengang afgav særudtalelse lige akkurat på dette konkrete punkt.

Imidlertid har jeg helt principielt den opfattelse, at manglende ligestilling mellem tjenestemænd og funktionærer på den ene side og andre erhvervsudøvere på den anden på dette som på andre områder sætter et skel i befolkningen, som, stadig væk helt principielt, ikke bør være der. Nu er der i tidens løb fremsat andre tanker og forslag til løsning af dette ligestillingsproblem, sådan set ikke mere fantasifulde, end at det kunne vise sig frugtbart at drøfte dem i udvalget. Jeg vil kort sagt foreslå, at vi i udvalget gennemgår en kort, men fyndig artikel om det emne, skrevet i Socialt Tidsskrift, jeg tror, det var nr. 3-4 1970. I den artikel analyseres foretagne fraværstatistikker. Der var også et forslag til at

[Valbak.]

løse ligestillingsproblemet ud fra det synspunkt, at det bør løses. Blot afveg forslaget en hel del fra ministerens, men det kan da kun være en inspirerende udfordring i det mindste at få et alternativ at se på. Forfatteren er for resten en ministeren politisk nærstående professor i socialpolitik, Jørgen Dich, Århus.

Til slut dette: her i tinget skal vi i dette forår efter planerne færdiggøre sociale lovforslag til meget store samlede beløb. Det drejer sig om indkomstoverførsler i størrelsesordenen 1 $\frac{3}{4}$ milliard kr., dagpenge 1,1 milliard kr. og de sociale pensioner 650 mill. kr. eller deromkring. Nyordninger til dette beløb skal sættes i kraft inden et år fra nu. Hertil kommer så inden for samme periode, sådan cirka da, næste forårs velferdsregulering af pensionerne, og efter regeringens i hvert fald øjeblikkelige recept bliver det ikke under en halv milliard kr. oven på de 1 $\frac{3}{4}$. Er det virkelig urimeligt at stille sig selv spørgsmålet: magter vi en mundfuld så stor på én gang? Det er besluttet, at socialudvalget skal være sammen hele dagen i morgen. Kunne det ikke være rimeligt at tage en drøftelse op om takten i de forehavender, vi står med, forehavender, der betyder udgiftsforøgelse inden for et meget kort spand af tid på op imod 2 $\frac{1}{2}$ milliard kr. på de to sammenhængende områder alene, som hedder sociale pensioner og dagpenge? Mon vi ikke alt taget i betragtning tjener sagen bedst ved at stille de forskellige udgiftkrævende elementer på begge områder op i rækkefølge og så tage en seriøs drøftelse op om en eventuel prioritering og om gennemførelsestakten med hensyntagen til økonomi og med hensyntagen til parathed til at kunne magte tingene i det givne øjeblik? Heller ikke på det sociale område klarer vi os med kun at ville. Også socialfolk tvinges til at ville vælge. Er vi ikke villige til at gå ind i dette ubehagelige arbejde, sker der bare det en skønne dag, at andre gør det, økonomerne f. eks., eller konsekvensernes hårde kendsgerninger.

Til sidst vil jeg gerne endnu en gang understrege for nu at vende tilbage til emnet for i dag: for vort vedkommende prioriteres væsentlige dele af dagpengereformforslaget i top.

Kurt Brauer: Den 4. juni 1971 sluttede tingets højtærede formand dagen med at ønske medlemmerne en god sommer. Det blev en god sommer, og det sidste forslag, der var til behandling hin sommerdag, havde godt af at vente, til vi havde fået en ny regering, der trods det, at den ikke kan forstå, at også vores socialpolitiske finansiering vil blive harmoniseret i Fællesskaberne, er bedre end den, vi havde. Samme dag havde jeg udtalt ifølge Folketingets Forhandlinger sp. 7753:

„Ministeren kommer med et lovforslag, som indeholder en opkrævningsform, vi ikke kan godkende, en udbetalingsform, vi ikke kan godkende, som har en varighedsbegrænsning, en karenstid og et 90 pct. loft.“

Så står der i grunden blot tilbage for mig, efter at så mange og især vel hr. Finn Christensen så udmærket har skildret lovforslagernes indhold og deres detaljer, at se på, hvordan de ting, jeg dengang nævnte, er blevet behandlet.

Det er sådan set gået meget godt med dem. Varighedsbegrænsningen er væk, og karenstiden er væk, og der er i og for sig stor tilfredshed i socialistisk folkeparti i anledning af, at forslaget har gennemgået denne renovering. Jeg må sige til dem, som er modstandere af karensdagenes totale afskaffelse, at det er et udtryk for snæversyn, hvis man er bange for øgede sygedage på grund af karensdagenes bortfald. Så tænker man efter min opfattelse ikke i samfundsbaner, men i finanslovsbaner, og det er for snævre baner at tænke i, når det er Danmarks ressourcer, der skal vurderes.

Hr. Robert Christensen gik så vidt, at han antydede, at vi kunne gå den modsatte vej og indføre karensdage også for dem, der i dag ikke har det. Jeg må sige: ja, vi kunne

[Kurt Brauer.]

da godt gå den modsatte vej med det hele. Hvis det specielt er sygedage, vi synes er så stor en belastning, at vor økonomi ikke kan bære det, kan vi simpelt hen bare udhule sygesikringsordningen og gøre den dårligere og dårligere, og når vi helt har afskaffet den, kan vi være sikre på, at folk vil slæbe sig af sted på arbejde, for det er de nødt til på grund af nøgen sult. Sådan vil det gå, hvis man går den anden vej.

Men det egentlige, når man snakker om karensdage, er, at det ikke er pjækkelyst, der bliver afsløret, når f. eks. Dansk Typograf-Forbunds medlemmer tilsyneladende oftere bliver syge, efter at der er indført fuld løn under sygdom. Det er skjult sygdom, der afsløres, og denne skjulte sygdom træffer vi på et senere tidspunkt i samfundet under alle omstændigheder. Måske virker karensdagene sådan, at folk viger tilbage for at lægge sig syge med sygdomme, som vi senere møder på et mere udviklet stade, således at disse sygdomme kommer til at belaste vor sundhedssektor i langt højere grad, end det ville have været tilfældet, hvis de pågældende havde kunnet søge lægehjælp og lægge sig syge straks fra den første dag, de mærkede symptomerne.

Tilbage står imidlertid stadig væk i det nuværende lovforslag finansieringsformen på en sådan måde, at SF ikke rigtig kan med den. Tilsyneladende er arbejdsgivernes rolle dog mindsket. Jeg tror, at hvis man regner på tallene, vil det vise sig, at arbejdsgivernes bidrag er blevet mindre, end det var i forhold til det lovforslag, vi behandlede den 4. juni 1971, så der er også her et lille tegn på en forbedring. Man vil erindre fra den tale, jeg holdt dengang, og hvortil jeg i øvrigt med hensyn til SFs principielle holdning til dagpengeproblematikken vil henvise, at vi var modstandere af denne finansieringsform, fordi vi ikke bryder os om systemet, idet vi regner med og af erfaring ved, at den slags finansieringsformer bliver brugt af arbejdsgiverne i lønforhandlingssituationer. Vi kan ikke rigtig lide det.

Vi bryder os ej heller om den kopskat, som lønmodtagerne skal have pålagt her. Vi har aldrig brudt os om sygekassekontingentet, som vi kaldte en kopskat. Vi har aldrig brudt os om fjernsynslicensen

som en kopskat, og vi bryder os heller ikke om 1 pct. lagt oven på det progressive skattestræk. Vi kan ikke lide den måde at opkræve penge på. Vi opfatter den progressive statskat som en mere retfærdig ordning end en proportional skat.

Udbetalingsformen har jeg også udtalt mig om. Den form, at arbejdsgiveren skal forestå udbetalingen, er nogenlunde bevaret, dog med den ændring, som flere ordførere her har omtalt. Jeg udtrykte dengang frygt for, at arbejdsgiveren kan benytte en slags moralsk vurdering af, om der foreligger sygdom eller ej, til et pres på den pågældende, som har meldt sig syg, fordi han jo er i kontakt med den syge. Jeg mener, at det er læger, der skal vurdere, om folk er syge eller ej, og jeg har derfor nogen skepsis over for den udbetalingsform, som lovforslaget her opererer med.

Så er der 80 pct.s loftet. Det var førhen et 80 pct.s loft, så det er selvfølgelig straks en forbedring. Jeg erindrer om, hvad jeg sagde herom, da vi sidst havde satserne til behandling for kort tid siden. Vi erkender selvfølgelig i socialistisk folkeparti, at det går den rigtige vej, og vi erkender også, at der her er tale om en meget udgiftkrævende sektor. Hver eneste procent, vi lægger på her, slår igennem med temmelig store summer.

I bemærkningerne tales der om den nyskabelse i forslaget, der ligger i, at kommunerne nu skal vurdere de sikredes forhold, såfremt de stadig er syge, når der er gået 3 måneder efter sygdommens indtræden. Det er efter vor opfattelse en meget vigtig og væsentlig nyskabelse. Det er jo et resultat af, at varighedsbegrænsningen er ophævet. Så må man have en anden slags tilsyn med, at den nødvendige hjælp nu også bliver sat ind, og jeg kan godt lide bemærkningernes ord om det.

De tre sidste forslag, vi behandler her nu, giver kommunerne mulighed for at rejse sager om tilkendelse af pension. Men her må jeg udtrykke en betænkelighed. Disse kommuner, som meget ofte er belastet med et voldsomt administrationspres inden for den sociale sektor, kan befrygtes at ville anvende de tre sidste love, før de prøver med andre ting. Der er en risiko for, at en kommune, der står med hele socialapparatet, vurderer det sådan for en, der har ligget syg

[Kurt Brauer.]

i disse 3 måneder, og hvis sag man har til behandling, at det nemmeste vil være at sørge for at rejse sag om tilkendelse af pension. For os i socialistisk folkeparti er det væsentligt at få slået fast, at ingen skal have pension, som ikke vil have det, om jeg så må sige. Alle skal have et tilbud om revalidering, og alle skal have tilbud om en behandling, der kan sætte dem i stand til at bevæge sig på arbejdsmarkedet, komme tilbage i det produktive liv. Det vil folk helst selv. Vi risikerer, er jeg bange for, når de tre sidste lovforslag træder i kraft, at kommunerne ikke af ond vilje, men af lutter tidnød vælger at rejse sag om pensionstilkendelse i stedet for at prøve hele det komplicerede sociale apparat på vedkommende. Det må være en fristelse for kommunerne meget hurtigt at skære igennem en sådan sag.

Men denne frygtsomme bemærkning skal ikke være det sidste, jeg siger her. Det sidste skal være, at efter vor opfattelse er principperne gode. Det har vi haft lejlighed til at sige ved to tidligere generaldebatter om dette her. Vi har fået opfyldt væsentlige ønsker ved, at lovforslaget fik lov at ligge en sommer over og komme i en ny regerings hænder. Vi er godt tilfredse med det, som det ser ud, men vil være endnu mere tilfredse, hvis de små afpudsninger, jeg har nævnt, kan komme i stand også.

Socialministeren (Eva Gredal): Det er jo rart, at man en gang imellem kan blive glædeligt overrasket, og jeg er glad for alle de positive tilkendegivelser, der er faldet under behandlingen af disse lovforslag. Hvis det ikke havde været for karensdagene, har jeg indtrykket af, at vi bogstavelig talt havde været fuldstændig enige. Men vi har altså dette spørgsmål, og det skal jeg vende tilbage til senere.

Til hr. Simonsen vil jeg gerne sige, at det er nu ikke mig selv, der har sagt, at reformforslaget her var lig Steinckes socialreform eller måske endda større. Det er andre, der har udtalt det; men jeg mener fortsat, at det er en meget stor reform, og det tror jeg også vi er enige om.

Jeg er meget taknemlig over, at såvel de konservative som de radikale fremfører, at de prioriterer dagpengereformen meget højt.

Men så bliver økonomien trukket frem. Mon ikke det altid vil være sådan, at nogle vil synes, vi ikke har råd? Forbløffende nok for mig har jeg flere gange kunnet konstatere og opleve her i salen, at disse bekymringer bliver særdeles store, når det drejer sig om de svagest stillede i samfundet. Jeg tillod mig at konstatere det i fredags, da vi drøftede forhøjelserne af folkepensionerne, og man kan konstatere det igen i dag.

Hr. Simonsen sagde, at forslaget var meget ambitiøst. Ja, det kan man måske godt sige. Men jeg vil altid være at finde blandt de ambitiøse, når det drejer sig om at støtte de svagest stillede her i landet.

Det bidrag, de selvstændige skal betale til dagpengefondens, er ikke blevet præciseret, siger man. Nej, det er rigtigt nok. Der er blevet nævnt et bidrag af størrelsen 2½-3 pct., men det er givet, at et sådant bidrag må kunne ændres efter de erfaringer, man indvinder og indhøster under ordningen. Efter forslaget skal bidraget nemlig afpasses således, at alle udgifter skal dækkes, når det sociale udvalg påtager sig forpligtelsen til at klare opgaverne. Fra såvel LOs side som fra Arbejdsgiverforeningens side har man været enig om, at et beløb på omkring en 3 pct. ville være rimeligt. Jeg har ikke fundet det rigtigt at indføre det i selve lovforslaget, for hvis det så viser sig, at beløbet skal ændres, så skal der en lovændring til. Jeg vil mene, at det bør komme i form af et cirkulære, men jeg er da villig til at tage det op i udvalget og drøfte dette spørgsmål.

Problematikken omkring tjenestemænds og funktionærers optagelse i denne dagpengeordning, som hr. Simonsen mente var blevet yderligere accentueret af, at vi nu havde udvidet arbejdsgiverperioden, kan man diskutere en hel del. Men funktionærer får jo gavn af denne reform, og jeg mener også, at tjenestemænd kan få gavn af den. Den helhedsvurdering, som socialreformen i det hele lægger op til, vil komme disse mennesker til gode. Ældre funktionærer vil få vurderet hele deres situation, når en 3 måneders periode er gået. De kan risikere at blive sagt op under sygdomsperioderne. Dette kan imødegås ved, at det vil blive noget lettere for disse ældre funktionærer at beholde arbejdet, når der er en mulighed

[Socialministeren.]

for arbejdsgiveren for at indtræde i rettighederne til at få udbetalt sygedagpengene.

Jeg kan ikke gå ind for hr. Simonsens ønske om, at første del af dagpengereformen og herunder specielt dækningsprocentens forhøjelse fra 80 til 90 bliver udsat. Det er meget væsentligt for os i regeringen, at denne ordning bliver gennemført snarest muligt, fordi det er en ordning, der kommer de dårligst stillede og lavest lønnede arbejdere til gode. Den mener vi absolut må gennemføres.

Jeg kan ikke rigtig forstå, hvorfor man tror, at jeg skulle kunne være enig i, at 0 karensdage giver anledning til, at mennesker bliver hjemme. Skulle arbejderne blive mere hjemme end funktionærer og tjenestemænd? Det synes jeg nok er et ret voldsomt postulat, og det får man aldrig mig til at være enig i. Vi ved ikke, hvor mange, som det populært hedder, blå mandage funktionærer og tjenestemænd har. Vi kan ikke beskyldte en gruppe som arbejderne for, at de skulle blive mere hjemme, så jeg kan aldrig nogen sinde blive enig i, at 0 karensdage giver anledning til, at flere bliver hjemme, bare fordi det drejer sig om arbejderne.

Til spørgsmålet om Arbejdsgiverforeningens holdning til 5 ugers perioden kan jeg sige, at man var enig i 5 ugers perioden. Men jeg må vel nok sige, at karensdagens hele bortfald var der ikke enighed om.

Så er der et par stykker, der har spurgt om skattetrækket ved den nye ordning. Den gældende ordning for skattetræk af dagpenge, hvorefter der trækkes et fast beløb fra dagpengene uanset vedkommendes trækprocent og fradrag, bliver ikke opretholdt. Ordningen har den store ulempe, at den ofte medfører regulering ved slutopgørelsen for kildeskat. Efter den nye ordning skal skat af dagpenge beregnes efter ganske samme regler som skat af løn, på grundlag af trækprocent og fradrag. Herved opnår man, at skatten i højere grad bliver endelig. Når kommunen skal overtage dagpengeudbetalingerne, skal hovedkortet overgives til kommunen.

Hr. Robert Christensen rejste nogle tekniske spørgsmål. Det er klart, at der vil være en række tekniske spørgsmål i disse

lovforslag, som vi må behandle i udvalget.

Der blev i samme åndedrag rejst spørgsmål om udgifterne og sagt, at opstillingen af udgifterne ved den endelige ordning er meget uforståelig. Nu kan tallene jo stilles op på mange forskellige måder, og jeg skal afstå fra at komme med en ny opstilling her, for det kan kun forvirre begreberne. Men jeg mener, det er rigtigt, at vi gennemgår disse udgiftsforslag og gerne både det ene og det andet dagpengeforslag i udvalget og herved kommer frem til en løsning, som vi stort set kan være enige i.

Jeg kan ikke tro, at ændringen her, som hr. Robert Christensen sagde, ville føre til flere afskedigelser, end der sker i dag. Jeg tror ikke, der sker nogen som helst ændring i den retning.

Karensdagens bortfald vil nok give flere sygedage. Det er jeg enig i, det var også det, man fandt ud af i Sverige, men det er der taget højde for i stigningen i sygdomsprocenten i vores udgiftsopstilling. Jeg kan ikke gå med til, at karensdagene skal nedtrappes, eller at forslaget skal gennemføres gradvis. Jeg mener, det er rigtigt, som jeg sagde før, at det skal gennemføres nu pr. 1. april 1973 i sin fulde udstrækning.

Til hr. Valbak kan jeg ud over det, jeg allerede har svaret på, sige, at man jo altid kan sætte spørgsmålstegn ved, om vi har et apparat, som på den og den dato kan siges at være i stand til at varetage de ting, vi lovgiver om. Jeg er nu knap så pessimistisk som hr. Valbak. Jeg tror, at den sociale forvaltning ude i kommunerne, som allerede masser af steder er i god gang med at indføre nye systemer, vil kunne overtage den rolle, som de skal have, bl. a. med henblik på at vurdere efter 3 måneders forløb, om vedkommende fortsat skal have dagpenge.

Det er rigtigt, at socialreformkommissionen ikke har ment at kunne fremkomme med forslag om karensdagens fulde ophævelse. Men det er min opfattelse, at det mente den ud fra det helt konkrete, at dette spørgsmål var af rent politisk karakter. Det var noget, politikerne måtte tage stilling til; det var ikke noget, som man i en kommission kunne sidde og afgøre.

Til hr. Kurt Brauer: arbejdsgiverbidraget bliver 100 mill. kr. større i forhold til den

[Socialministeren.]

nuværende ordning, så jeg synes ikke, arbejdsgeberne slipper billigere, end de gør i dag.

Der blev også udtalt noget med hensyn til udbetalingsreglerne og en vurdering af, om vedkommende nu virkelig var syg. Der vil jeg mene at vi gennem dagpengeudvalget, som skal nedsættes, har mulighed for at afgøre en række af de tvistigheder, der muligvis kan opstå, når man skal afgøre disse sager.

Jeg håber fortsat på, at der kan komme en hurtig udvalgsbehandling også af disse lovforslag, så vi kan se den dagpengereform, som vi har så hårdt brug for, starte 1. april 1973.

Finn Christensen: Jeg skal ikke medvirke til at trække denne debat unødigt i langdrag, men jeg har nogle enkelte kommentarer til nogle af de bemærkninger, der er kommet fra de andre ordførere.

Hr. Simonsen snakkede meget om et for højt ambitionsniveau, og hr. Simonsen var et par gange inde på at dele hele denne sag op i på den ene side strukturen og på den anden side indholdet. Det var jeg egentlig vældig glad for, fordi der har jo været en stor diskussion mellem socialdemokratiet og VKR, når det drejede sig om hele sigtet med socialreformen. Der har været en tendens fra VKRs side til at gøre socialreformkommissionens arbejde og hele spørgsmålet om den kommende socialreform ene og alene til et strukturspørgsmål, men om og om igen har vi fastslået fra socialdemokratiets side, at sådan har vi ikke opfattet det. Vi har gentagne gange slået fast, at med en socialreform mener vi ikke alene en strukturel omlægning, men også en forbedring af ydelserne, og vi har forbeholdt os retten til undervejs, mens socialreformkommissionens arbejde foregår, at komme med forslag til forbedring af ydelserne. Det er sådan set det, der skiller hr. Simonsen og mig i argumentationen og dermed også skiller de konservative og socialdemokratiet i denne sag, at hr. Simonsen ligesom stirrer sig blind på strukturproblematikken og er mindre optaget af indholdet af disse love. Det er sådan set også noget af det, der karakteriserer andre ordføreres bemærkninger. Jeg vil sige det på den måde, at der har sådan

set været megen sympati heroppe fra denne talerstol, men der har ligesom ikke rigtig været noget at have den i.

Det er en tilbagevendende begivenhed, hver gang vi har socialpolitiske forslag til drøftelse her, og jeg er enig med socialministeren, når hun siger, at det er lidt påfaldende, at hver gang vi drøfter disse problemer, så er det, ligesom der er en hel del sympati, men det kniber med at tage konsekvensen af denne sympati, ikke mindst når det gælder om at komme de svagest stillede her i samfundet til hjælp.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at jeg er helt enig med ministeren om, at nu må det være slut med — og det gjorde hr. Simonsen desværre — at fremholde det som et specielt problem, hvis vi afskaffer karensdagene for lønmodtagere, at der kunne blive tale om misbrug. Det kan ikke være rigtigt, at man gang på gang i den politiske debat ligesom skal dele befolkningen op i to kategorier, hvoraf den ene omfatter tjenestemænd og funktionærer, der er ærlige og hæderlige og ikke misbruger nogen ordninger, mens en hvilken som helst social forbedring og en hvilken som helst forbedring af en ordning vil blive misbrugt, hvis det er en ordning, der vil stille almindelige lønmodtagere bedre, end de er det i dag. Der er ikke tale om to forskellige menneskeracer. Der vil sandsynligvis være lige stor svagheit i en lang række sager og tilføjeligheder til det ene og det andet i alle lejr i denne sag. Det afgørende er at skabe lighed, og det er en meget vigtig forudsætning for socialdemokratiet i forbindelse med denne dagpengereform, at vi nu får afskaffet disse karensdage. De har altid været urimelige, de er urimelige, de ville fortsætte med at være urimelige i et samfund, hvor vi mere og mere stræber efter at imødekomme lighedsprincippet.

Må jeg slutte med at gøre en enkelt bemærkning til hr. Robert Christensen. Det var, ligesom han ikke rigtig havde været opmærksom og hørt på min tale. Når han ser den i fortrykket, vil han opdage, at jeg startede med at referere til VKR-regeringens forslag, og at jeg gang på gang trak de forskellige ligheder frem, der var, og det, der skilte det forslag, der blev fremsat sidste sommer, fra det, vi nu behandler. Jeg synes derfor ikke, der var nogen rimelig

[Finn Christensen.]
grund til, at han gjorde de indledende bemærkninger, han gjorde.

Hr. Robert Christensen havde en enkelt bemærkning vedrørende arbejdsgivernes ret til at forsikre sig imod risikoen i arbejds-giverperioden, som også var indeholdt i den forrige regerings forslag. Ja men det var indeholdt specielt for mindre arbejdsgivere, og det var tydeligt sagt i loven, at definitionen af mindre arbejdsgivere skulle senere gives af socialministeren. Nu gælder dette generelt. Det er jeg godt tilfreds med.

Simonsen: Det er unægtelig interessant, at hr. Finn Christensen ved enhver af den slags debatter prøver at give det indtryk, at det var typisk for VKR-regeringen, at den kun interesserede sig for strukturen og ikke for indholdet. Hvis vi bare bliver ved dagpengeområdet, så tror jeg, vi har lov at fastslå, at der blev gennemført væsentlige fremskridt på arbejdsløshedsforsikringsens område under VKR-regeringen; der blev gennemført forhøjelse af satserne på sygedagpengeområdet på 50 pct. Vi har diskutert struktur meget, og det vil vi stadig væk gerne have lov til, fordi vi mener, strukturen er vigtig, men vi er ikke så blåøjede, at vi tror, at vi kan løse problemerne ved strukturændringer alene. Selvfølgelig er vi parat til at putte penge i strukturen i takt med det, vi mener der er økonomisk mulighed for i samfundet. Derfor er det ikke spørgsmålet om struktur og indhold, der skiller os, nej, det, der skiller os, er spørgsmålet om sans for de økonomiske realiteter. Det er deri, det ligger.

Det lyder jo vældig godt, når både hr. Finn Christensen og socialministeren taler om, at hver gang det bliver hævdet, at vi ikke har råd, så betyder det altså, at det går ud over de lavtlønnede. Jeg vil gerne have lov at fremhæve, at når vi skal tage stilling til reformer, der koster så meget, som tilfældet er med de mange forskellige forslag, som regeringen har fremsat, så har det en indflydelse på samfundsøkonomien som helhed, så har det en indflydelse på, hvorvidt vi er i stand til f. eks. at opretholde fuld beskæftigelse i dette samfund. Er der noget, der rammer den lavtlønnede i samfundet først, så er det i hvert fald, såfremt

vi får stigende arbejdsløshed. Derfor kan man ikke stille det op på den måde, som både ministeren og hr. Finn Christensen søger at gøre det. Det, der for mig at se er forskellen, det er sansen for realiteterne.

Jeg må i øvrigt sige til ministeren, at der er jo ikke store muligheder for, at vi kommer til at tale ret meget om denne sag. Ministeren håbede på et hurtigt udvalgsarbejde, og jeg vil sige, at hvis ministeren står så fast, som der blev givet udtryk for her, så er der i og for sig heller ikke meget at forhandle om, for ministeren vil ikke fire på loftet, ministeren vil ikke fire på maksimumsbeløbet, ministeren vil ikke fire på karensdagene. Så er det svært at finde noget, der gør denne reform billigere end det regnestykke, som vi kan se i lovforslaget, for det er jo de tre ting, der koster noget. Derfor må jeg med beklagelse konstatere, at ministeren altså ikke er interesseret i at nå frem til en fornuftig løsning af alle disse ting.

Hvis vi ser på de første af de sociale fremskridt, som er gennemført såvel strukturelt som økonomisk på grundlag af socialreformkommissionens store arbejde, så har vi dog her i folketinget været i stand til at gennemføre dem i enighed. Men her skal der altså skilles, fordi ministeren absolut i hele denne situation vil have sine mange ambitioner indfriet uden skelen til, hvilken indflydelse det har på den samfundsøkonomiske situation som helhed. Det betragter jeg som meget beklageligt, for som jeg har givet udtryk for under mit første indlæg, finder vi, at strukturen for de fleste områders vedkommende er vældig rigtig og fornuftig i denne dagpengereform. Vi vil selvfølgelig også i det omfang, der er økonomisk mulighed derfor, komme penge i, og vi vil gøre det i takt med den almindelige økonomiske udvikling her i samfundet, idet vi prioriterer dagpengeområdet meget højt i forhold til så mange andre ting, som er til diskussion herinde. Derfor finder vi det meget beklageligt, at man i og for sig nu afskærer enhver mulighed for overhovedet at forhandle om en sådan reform.

Robert Christensen: Jeg hæftede mig ved nogle af oplysningerne, ministeren gav her fra talerstolen, men nu skal jeg da først

[Robert Christensen.]

være sikker på, at jeg forstod dem rigtigt. Vi diskuterede jo betalingsspørgsmålet her i første omgang i to forbindelser, nemlig hvad arbejdsgiveren eventuelt skal betale for at få en forsikring i stedet for selv at bære risikoen, og — da vi manglede oplysninger herom — hvad de selvstændige skal betale for at komme med i de første 5 uger. Jeg formoder, det var det sidste, vi fik oplysning fra ministeren om. Ministeren oplyste, at det drejede sig om 2-3 pct. — det blev for øvrigt ikke sagt af hvad, men jeg må vel gå ud fra, at det er af skalaindkomsten. Hvis det er rigtigt, må jeg sige, at så er der her virkelig tale om en væsentlig forringelse for de selvstændige i forhold til det forslag, vi behandlede sidste år. For efter forslaget sidste år skulle de selvstændige betale $\frac{1}{2}$ pct. af skalaindkomsten for at komme automatisk med efter 5 uger, og så skulle de betale et beløb for at blive sikret i de 5 uger med 3 karenstage, og hvis jeg husker rigtigt, talte vi dengang om ca. $1\frac{1}{2}$ pct. Hvis de nu først skal betale 1 pct. af skalaindkomsten for at komme automatisk med efter 5 uger og de så skal til at betale op til 3 pct. af skalaindkomsten for at blive forsikret for de første 5 uger, så mener jeg, det er en væsentlig ringere ordning for de selvstændige end den, vi diskuterede sidste år.

Jeg bemærkede, at ministeren kom med en udtalelse om, at ministeren aldrig ville blive enig med os om, at folk blev hjemme, fordi man fjernede karenstage. Når man ikke vil blive enig, så kan man jo heller ikke blive det. Men vi har da statistik både her fra landet og andre steder, der viser, at når man fjerner karenstage, så stiger antallet af sygedage væsentligt — og jeg sagde her i mit første indlæg: „i hvert fald for en periode“.

Hr. Simonsen gjorde nogle bemærkninger til ministerens udtalelser, som jeg også gerne ville have gjort. Jeg vil gerne sige til ministeren: hvis ministeren står så stejlt, som det lød heroppefra, så er der meget, der tyder på, at lovforslaget kunne gå til anden behandling uden udvalgsbehandling. Jeg håber dog, at der er nogle muligheder for forhandling. Jeg håber, at der er nogle muligheder for det samarbejdende folkestyre endnu i dette land.

Socialministeren (Eva Gredal): Til hr. Robert Christensen vil jeg lige sige, at jeg tror, jeg selv har været medvirkende til de misforståelser, der er opstået her med hensyn til, hvad de selvstændige selv skal betale til deres sikring; det vil være nogenlunde det samme som det, de betaler i dag i sygekasserne. De 2-3 pct., jeg nævnte, drejede sig om de arbejdsgivere, som ville frigøre sig for forpligtelsen til selv at betale bidraget, og de 2-3 pct. er altså arbejdsgiverens bidrag. Men de er altså ikke endeligt fastsat endnu.

Der blev gjort nogle bemærkninger om, at lovforslagene måske skulle gå direkte til næste behandling. Jeg finder stadig væk, at der er mulighed for, at vi kan tale sammen i udvalget om tingene, og der har da også været fremdraget forskellige spørgsmål. Det kunne jo også være, vi kunne tale os den anden vej, at der var nogle, der kunne lade sig overbevise om, at bortfaldet af karenstage er rimeligt. Så jeg tror da fortsat, vi kan snakke sammen i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Morten Lange): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget Orla Møller, Knud Østergaard, Per Federspiel, Stinus og Morten Lange har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til udenrigsministeren:

„Hvilke oplysninger kan udenrigsministeren give om den udenrigspolitiske situation?“

Medlem af folketinget Per Dich har meddelt mig, at han ønsker til boligministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren at foranledige, at det af militæret opførte ulovlige byggeri i det fredede område ved Gånløse Ore bliver revet ned, og at der bliver indledt retsforfølgelse af de for byggeriet ansvarlige?“